

Suomalaisen urheilun ”musta laatikko”

Jari Lämsä

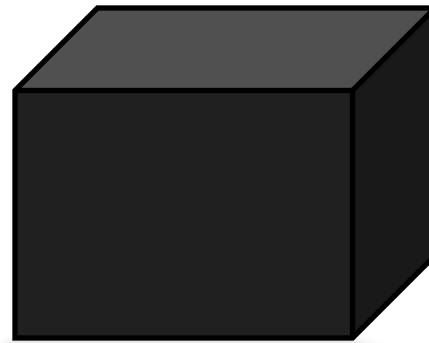
KIHU

Jari.lamsa@kihu.fi

RESURSSIT

IHMISET

TOIMINTA

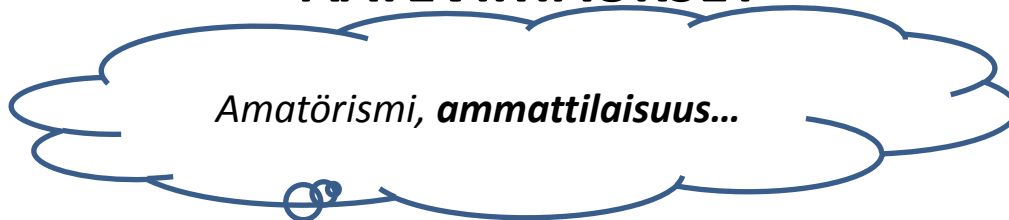

RAKENTEET

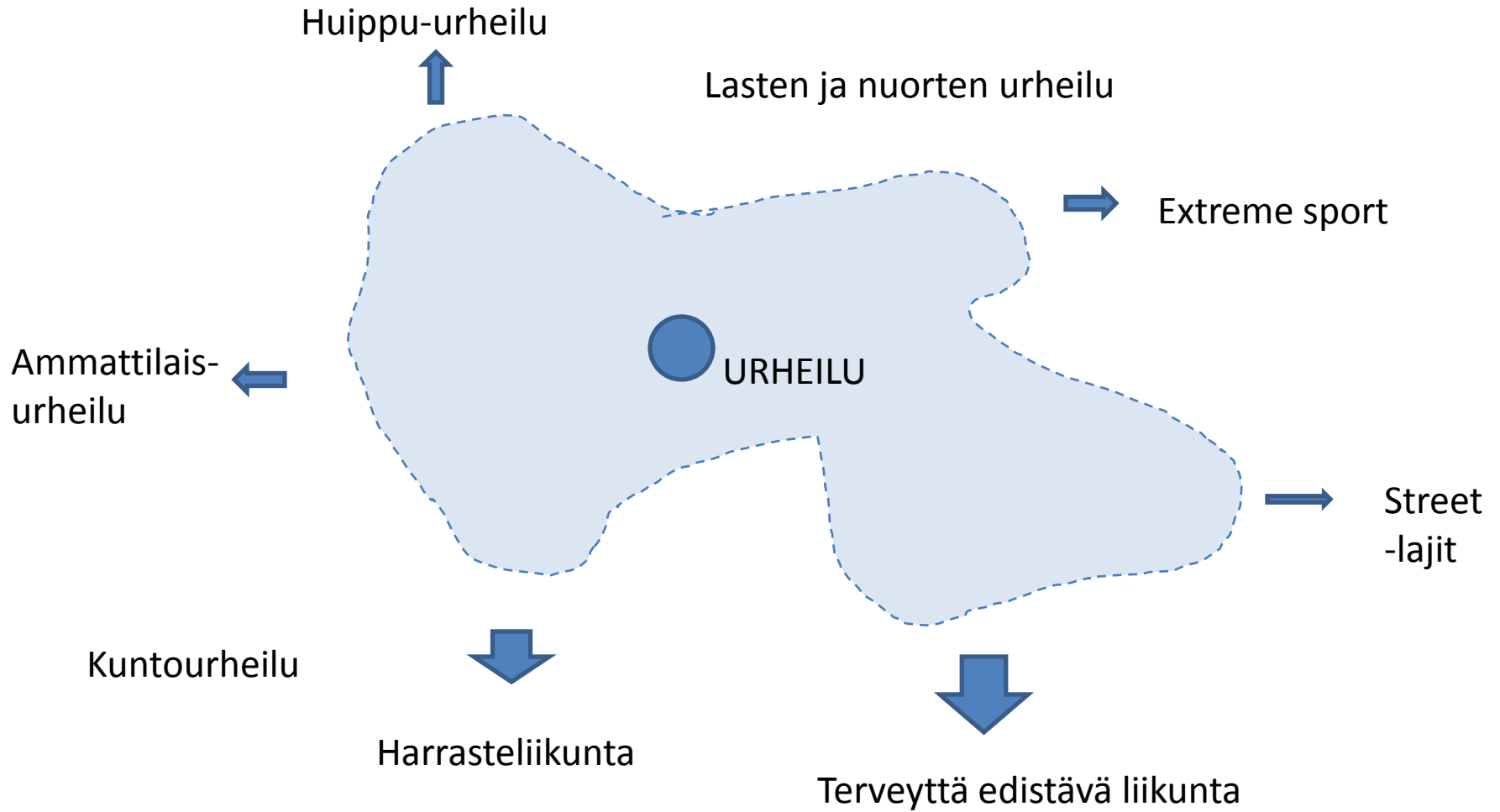
MERKITYKSET

AATEVIRTAUKSET

Amatörismi, ammattilaisuus...

Urheilu?

Amatörismi / ammattilaisuus

- **Amatööri** kilpailee hivin vuoksi
- Toiminta valitaan vapaasti
- Prosessi on yhtä tärkeä kuin lopputulos
- Motivaatio sisältäpäin
- Urheilua urheilun vuoksi
- **Ammattilaisen** motiivit ulkoa päin
- Urheilusta ammatti, työ
- Lopputulos tärkeä, voitto
- Ei tavoittele kasvatusa
- Työetiikka moraalin lähteenä
- Markkinat säätelevät

2000-luvun huippu-urheilu

- Eri maiden urheilujärjestelmien tutkimuksessa on huomattu, että DDR-mallia on sovelluttu urheilumenestyksellä mitattuna onnistuneesti moniin länsimaihin:
 - AUS, GBR, NOR, CAN, NZE...
- Puhutaan strategisesta tai integroidusta valtion urheilun ohjelmapolitiikasta
- Maiden mallit lähestyvät toisiaan
- Focusing events

HU –järjestelmä 2000 -luvulla

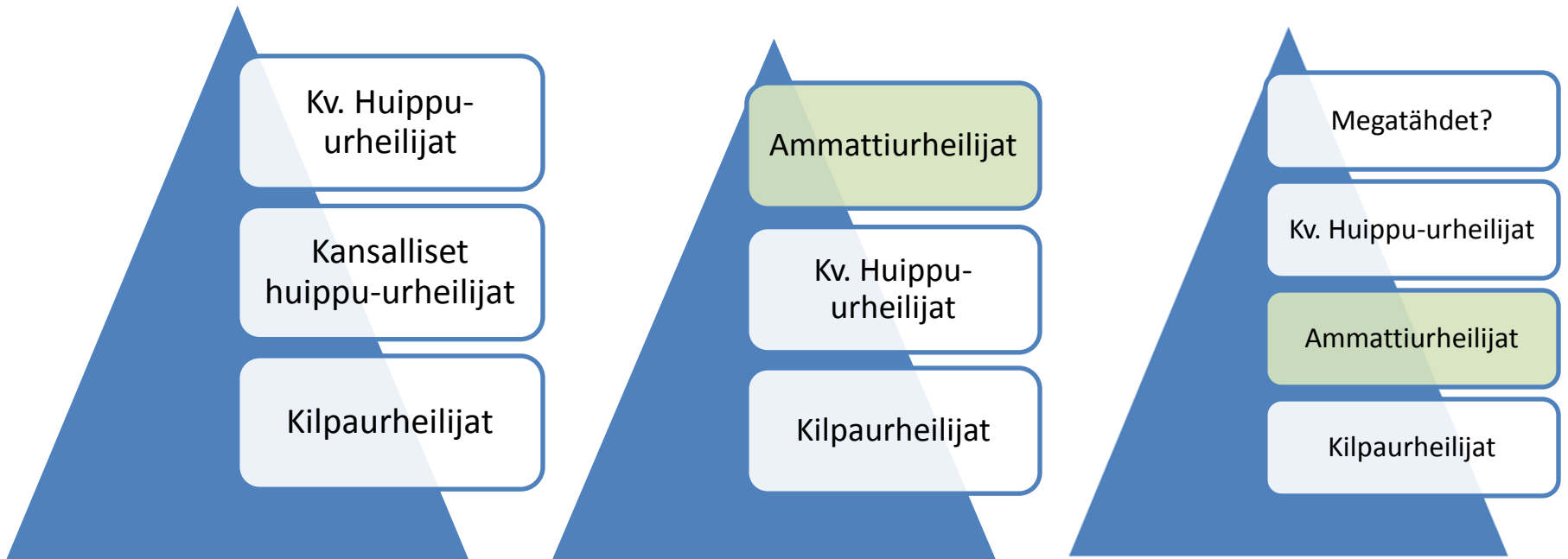
- Lahjakkuusetsintä
- Urheilijan kehittymisen polut
- Tieteellinen tukitoiminta
- Valmentajien koulutusjärjestelmä
- Suorituspaikat ja välineet
- Anti-doping –ohjelmat
- Kilpailutoiminnan rakenteet
- Urheilijoiden siviilielämän tuki

LÄHDE: Böhlke 2008

SUOMI?

Harrastepohjainen HU	Yleisöpohjainen HU	Ammattiuurheilu
Esim. ammunta, paini, useimmat olympialajit	Esim: yleisurheilu, hiihto, pesäpallo (koripallo, lentopallo?)	Esim. Jääkiekko, golf, tennis... (jalkapallo, lumilautailu?)
Pohjautuu maantieteellisen kilpailun (seura, alue, Suomi, Kv.) logiikkaan ja pääosin vapaaehtoiseen urheiluseuratoimintaan	Perustuu laajaan koko maan kattavaan vahvaan kansalaistoimintaan (kansallislajit) sekä maksavaan yleisöön tai mediakiinnostukseen, jonka avulla muutamat huippu-urheilijat nousevat ammattilaisiksi	Lajeilla laaja media ja markkinoiden kiinnostus. Urheilusta tulee työtä jo aikaisessa vaiheessa uraa.
Perinteinen urheiluetiikka = urheilu on harrastus	Ristiriidat harrastamisen ja ammattilaisuuden välillä	Ammattiuurheilun etiikka = urheilija on ammatti

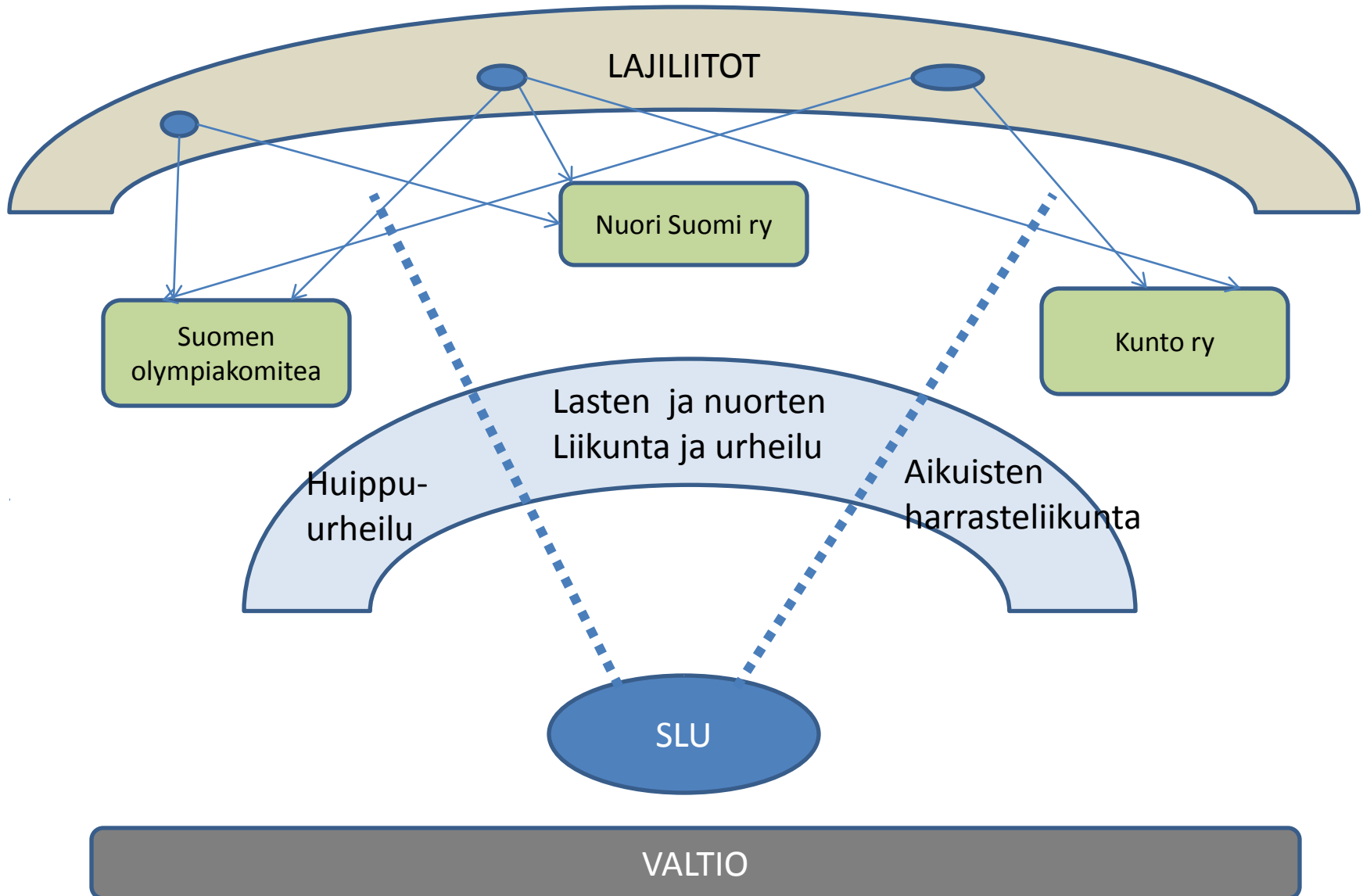
Huippu-urheilun tulevaisuusstrategiat

- A. Urheilun oma kilpailurakenteeseen perustuva kehitys, joka luo perinteitä ja menestyskulttuureja:
 - Urheilija - valmentaja – seura – lajiliitto
 - Pääosin kansalaistoimintaa
- B. Kansallisten tukiorganisaatioiden kautta toteutettava kehitys, jossa pyritään parhaaseen mahdolliseen tulokseen kv. arvokilpailuissa
 - OK – valm.keskukset – KIHU – akatemit...
 - Ammattimainen huippu-urheilun edistäminen
- C. Median strategia, jossa lähtökohtana on joidenkin lajien suurempi kaupallinen ja identiteettiä rakentava potentiaali, jolloin em. urheilut ovat muita tärkeämpiä.
 - Media – markkinat – asiantuntijat
 - Ammattilaisurheilu

Rakenteet

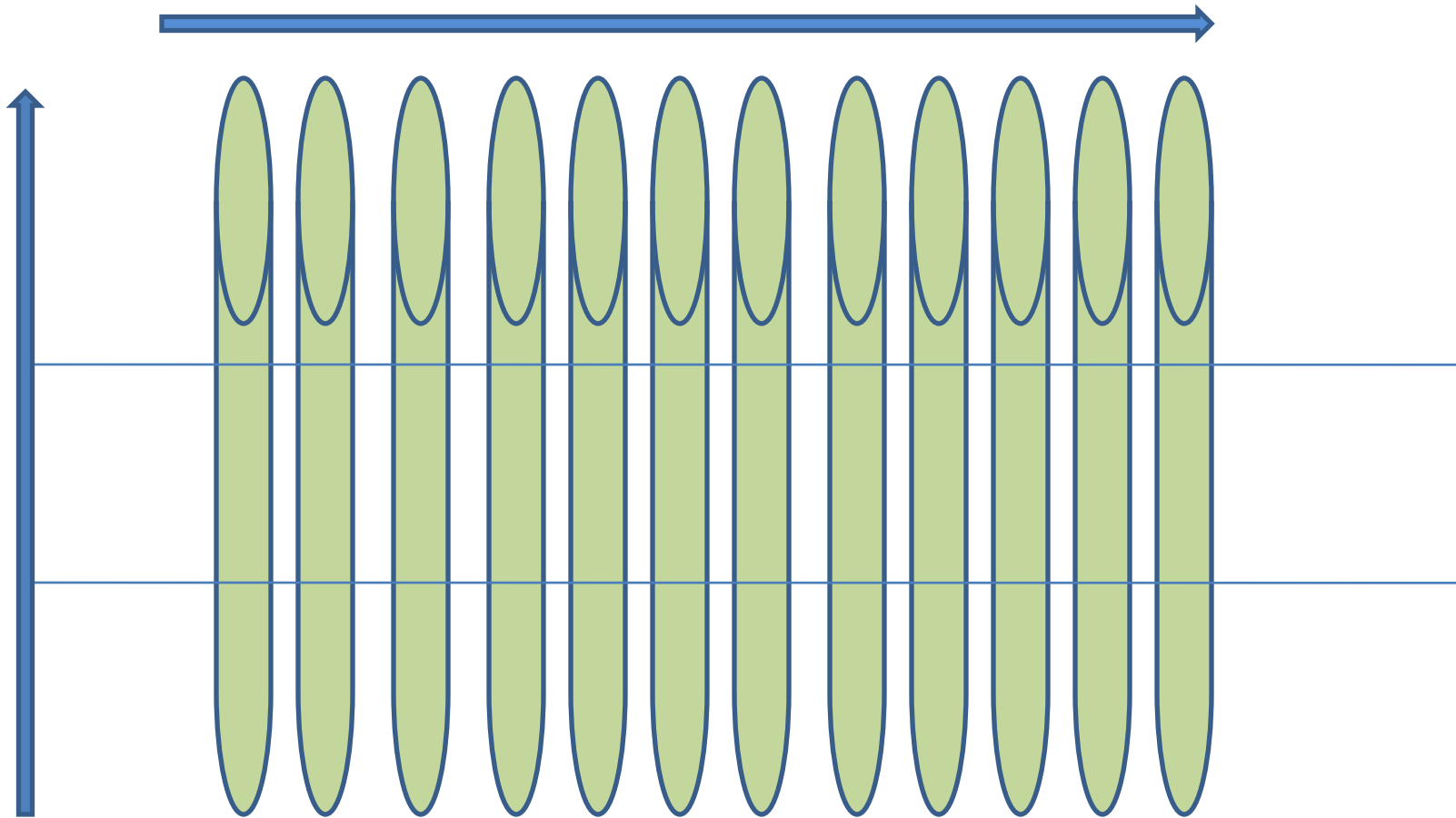
- ”Suomalainen liikuntajärjestelmä on ainakin teoriassa hieno, ajassa kiinni oleva kokonaisuus, jossa liikuntakulttuurin kokonaisuus on otettu huomioon.” (Koski 2009)
 - Alhaalta ylös (seurat – lajiliitot – keskusjärjestöt)
 - Toimialat tukemassa kokonaisuutta
- Pohjoismainen urheilumalli uskoo avoimeen, tasa-arvoiseen ja ”etäällä olevaan” malliin
 - Urheilijoiden tarjottavat tukipalvelut ovat olemassa, mutta aloite niiden käyttämiseen tulee urheilijoilta
 - Pakko saa urheilijat ja valmentajat lopettamaan!

Toimialat

Lajiputket keskiössä

Horisontaalisuus ?

Onko Suomi osa pohjoismaista mallia?

KYLLÄ:

- Tiheä seuraverkosto
- Laaja paikallinen, alueellinen ja kansallinen kilpailutoiminta
- Valmentajat oppivat ”hiljaisen tiedon” kollegoilta
- Tukipalvelut räätälöidään urheilijakohtaisesti, läheiset välit asiantuntijoiden sekä urheilijan & valmentajan välillä
- Koulutuksen ja urheilun yhdistäminen tapahtuu jouhevasti – koulutus ensisijassa
- Urheilijat, valmentajat, seurat, lajit muodostavat yhteisön – ei selkeitä rajoja

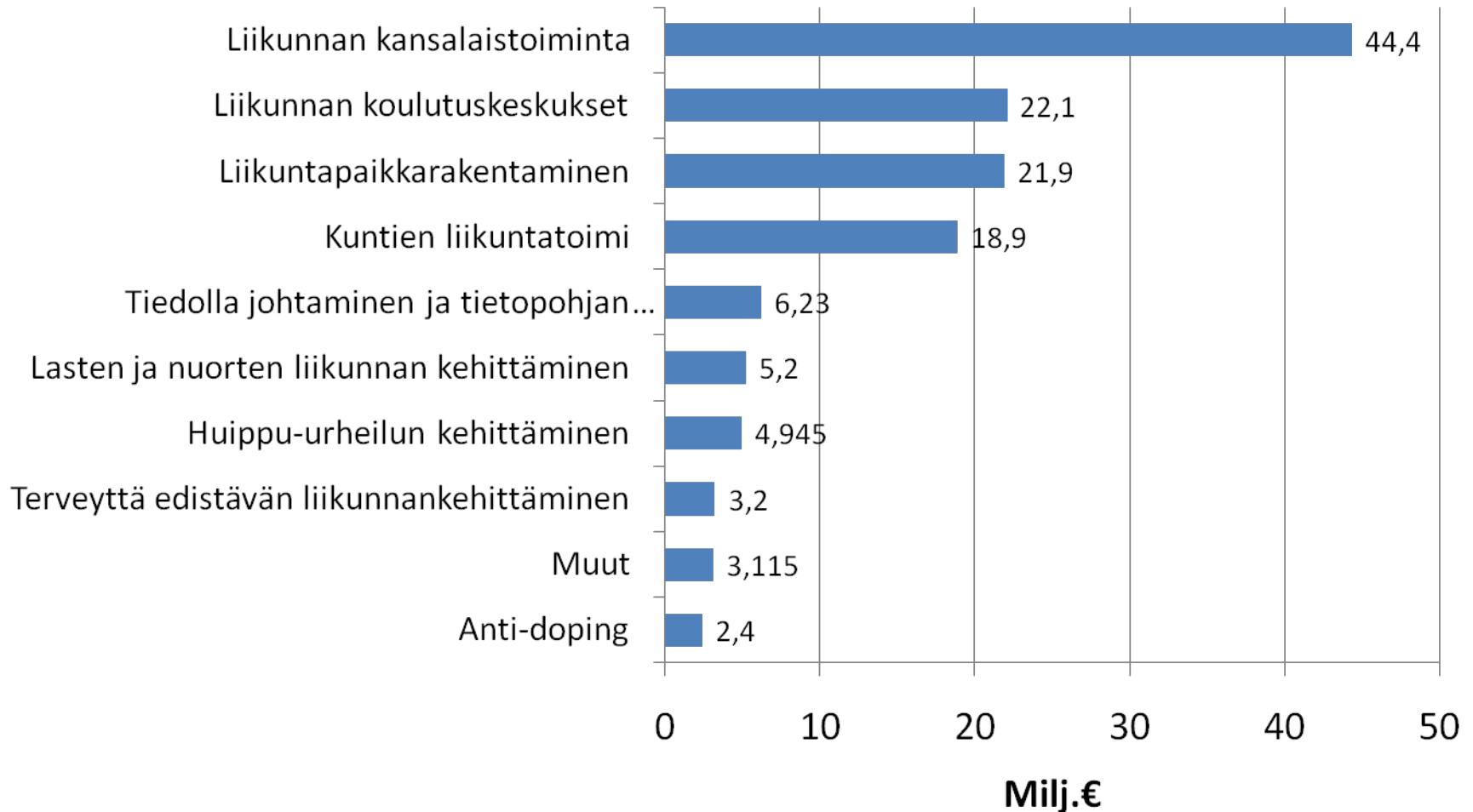
EI:

- Suomalainen mentaliteetti
- Yhteisöllisyys
- Suomesta puuttuu ”urheilun valtamonopoli”
- Suomessa toimialat ja paljon organisaatioita valtakunnallisella tasolla
- Suomessa paikallisen tason toimintaresurssit ovat selvästi muita Pohjoismaita heikommät
 - Valtion raha valtakunnallisille toimijoille
 - Rahapelimarkkinoiden muutokset tulevaisuudessa?
- Paljon kansallisia erilaisuuksia:
 - Urheilulukiot

Resurssit

- Isoja lukuja ulkomailta huippu-urheiluun panostamisesta; GBR 200 M€/V.; GER 135 M€/V.; AUS 90 M€/V.; FRA 180 M€/V.; KOR 65 M€/V.
 - Erilainen kulttuuri – huippu-urheilu (sport) liikuntakulttuurin veturina!
- Pohjoismaisessa tarkastelussa Suomen resurssit heikoimmat, mutta:
 - Monisärmäisin rakenne
 - Epäselvät suhteet eri organisaatioiden välillä
 - Urheilutoiminnan perustason rahoitus ja markkinoiden osuus reilusti heikommat naapureihin verrattuna
 - Suomen panostuksen kasvu sekä rahapelimarkkinoiden epävarmuus tasoittavat tilannetta

Valtion liikuntabudjetti 2010 ~132 m€

Julkisen sektorin tuki FIN, SWE, NOR

	Suomi	Ruotsi	Norja
Urheiluliikkeen tuki 2007			
Valtion urheilumäärärahat	100 €	199 €	156 €
Maakuntien seuratuki (netto)	- €	10 €	5 €
Kuntien seuratuki (netto)	20 €	108 €	89 €
Yhteensä	120 €	317 €	250 €
Liikuntapaikka investoinnit 2006			
Valtio	16 €	- €	84 €
Kunnat ja maakunnat (netto)	90 €	243 €	150 €
Yhteensä	106 €	243 €	234 €
Tuki+ inv. yhteensä	226 €	560 €	484 €
<i>Tuki henkilöä kohden</i>	43 €	61 €	103 €
<i>Prosenttia BKT:sta</i>	0,16 %	0,22 %	0,24 %

Toiminta

- Lasten harrastaminen on valunut alaspäin:
 - Vanhemmat valitsevat harrastuksia:
 - Asiakkuus
 - Harrastaminen on jatkuvaa valintaa
 - Etenkin kaupungeissa vapaa-ajan tarjontaa
 - Urheilijaksi saakka jaksavien määrä laskussa
 - Kilpaurheilukeskeisyys on korvautunut monimuotoisella näkemyksellä
 - Harrastamisen kokonaisuus raskas paketti (matkat...)

Seurat

- Seurakulttuurista lajikulttuuriin
 - Meidän porukan tarpeet – kunnan tilat = seura
 - Joustavuus, kevyt hallinto, yksittäiset ihmiset vastaavat
 - Ei tarvetta ammattilaisille
- Suurseurat
 - Ammattilaistuminen
 - Lonkerot ympäristössä
- Paljon toimijoita mukana, myös nuoria
 - Ongelmana sitoutuminen - työmaailma

Huippu-urheilun merkitys

- 4 mitalia vai 12 pistesijaa?
- Onko Suomessa kapea huippu-urheilun merkitysrakenne?
 - Vain (olympia)menestys ratkaisee?
 - Toimiiko suomalainen urheilu 3 + 9 olympiamitalin vuoksi?
- Keskustelu urheilun merkityksestä käynnistyy huippu-urheilutyöryhmän myötä?